

מאמר זה נכתב בתמוז תש"פ בסערת העולם דאז של ימי הקורונה ונראה דעדיין רכיכים החיזוק לכן השארנוהו במקומו, ונח להעיר.

במקום הקדמה – לא צאנו בדברים הבאים לומר שום דעה למעשה – וזודאי לא להתערב בשום מחלוקת חס וחלילה, ולא לגרום שום מח', חס מלהזכיר! אלא צאנו רק להבהיר ולזכר כמה דברים, ושזו לעת שאין שום נקיטת כד כלל, ולא צאנו כעת (תשפ"ד) אלא לשמח הרואים לעלות במדת הצטחון, ובהכרת הבורא בעולמו, ולקחת לקח טוב מכל מה שעבר עלינו, ולנסות להשתנות! ע"כ ההקדמה.

הסבר שלם בטושו"ד ממש. וכן הבנו מגדולי עולם שליט"א דה"ה בשעת עליית לתורה, וכן בק"ש].

ורח"ה הנ"ל המשיך לומר – צריכים לעשות יום תפילה, צריכים ג' ימי תפילה בשטיבלאך מאה שערים וכדומה, צריכים לעשות חיזוק (עולמי, כך הי' משמע) בזהירות מלשון הרע מרכילות, ממחלוקת, וכדומה. וק"ו הוא (כן המשיך) אם מקפידים כ"כ בהרחקות בודאי צריכים לזוהר יותר ויותר במצוות – עשה ול"ת. והרגשנו הצער שלו עד הלב. והצענו לו שהוא יסדר היום תפילה – וענה – יש גדולים שליט"א בארצינו הק', וצריך לראות שהם יסדרו, שהם יפרסמו על חובת השעה – מה עלינו לעשות בימים הטרופים הללו, עכ"ת. ד. ואח"כ – ביום ט"ז תמוז תש"פ, זכינו שנתפרסם מכתב מרומם מאת רה"י דישיבת מיר הק' הרה"ג ר' א"י פינקל שליט"א, וז"ל, לבני הישיבה הק' שיחיו, עקב ההתפשטות החמורה במצב, והמשך קיום התורה בסכנה וברפיון גדול, הנני בזה בקריאה לכ"א להקפיד מאד על שמירת הבריאות בחבישת מסכה ושמירת מרחק אחד מהשני בכל שטחי הישיבה ובהסעות ללא יוצא מהכלל, וכפי שהורנו רבותינו גדולי ישראל שליט"א להקפיד מאוד בזה ובפרט בעת הזאת, וכו'.

מאיך לצד ההשתדלות הטבעית הרי אין בידינו להושיע, והכל תלוי במילי דשמיא שזה המגן וזו התרופה והעצה האמיתית למנוע כל משחית, מגפה וצרה.

וע"כ כמה מוטלת האחריות על בני התורה להתחזק בעמל ובשקידת התורה בשערי תפילה ובמורא מקדש, שלא לחללם בדברי חול ובהכנסת משכירים ומחשבים למיניהם אל הקודש, ובעיקר להתחזק בבין אדם לחברו כפי שהורנו מאורי הדור שליט"א, שזו הערובה לקיום העולם ואין לנו מגן ושיור רק התורה זאת, ולמלא החלל העצום והרפיון בתורה ועבודה שנוצר בעולם. ואשרי בני הישיבה הק' ובני משפחותיהם העמלים בשקידה מתוך מסירות ודחק בשעה קשה זו, אשר אין קץ לשכרם, ובזכות חיזוק זה יאמר למשחית הרף ונזכה לעמול בתורה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

המצפה להרמת קרן התורה ולגאולה קרובה *אשר יבוא פתח*, ע"כ, ונפלא הוא.

ושוב צריכים בטחון בד' כל רגע ורגע! ונראה פשוט שצריך לזוהר מאד ממחשבות של כחי ועוצם ידי וכדומה (שאחרי ההשתדלות שעושים לחשוב ששוב א"צ עזר מקודש, וכדו'), אלא תמיד לשאול דעת תורה, ועל לעיל דברי רה"י הגרא"פ שליט"א מהי המגן האמיתי, ונפלא היא, ובאמת מקדש ומטהר הרוממות ק-ל אשר טמון שם.

[א' כתב לנו מכתב עם כמה דברים שלא לפי דעת תורה – כגון שא"א לסמוך על שום רב להתיר בכל הנ"ל, וכדו', ונראה דמרום צער שמרגיש שלא עושים כמו שהוא חושב שצריך לעשות לכן נכשל, ואין אדם נתפס בשעת צער. והא דלא חתם שמו בסוף מראה לכאורה שחסר בכל מהותו, אבל מלמדים עליו כף זכות ששכח לחתום, ושלו' על ישראל, ונשמע בשורות טובות ושמחות מיט פרייליכע הערצער! (בלב שמח) אמן].

ושזו לא באנו לומר דעות בענין אלא לברר כמה דברים, ונא לעזור לנו בזה, ונא ללמוד עלינו כף זכות, ונא להעיר! (ודוקא להעיר לנו ולא בפני אחרים, נא נא נא).

ומעשה מפקיד שמענו – ועל פי האמת אסור להאמין מעשה כזו, ואולי אסור לספר, אלא מפני לחוש מיבעי נביא הדברים כמו ששמענו מעד ראי', עד נאמן (כמעט) כבי תרי [כתבנו כמעט כיון שהה"ח בספרו כתב דלכאורה אין לנו איש כזה כהיום, וי"ל] – שהי' בבהכ"ס חשוב בעיר א' בארצינו הק', דא' נכנס בלא מאסקא (מסכה) וכל הציבור הי' לובשים. וא' מן הציבור, מרוב התלהבות, צעק על הנכנס צעקה גדולה על שלא לובש מאסקא, וביישו ברבים בדברי גנאי – הוא ברח לנפשו מרוב בושה. יוצא שהצועק שצעק כדי לשמור מסכנה (רחוקה, וכדברי הרבה יודעי דבר, ושוב לא ליכנס לפרטים ולהנהגה למעשה כלל) עבר על לא תשא עליו טשא, והרג בידים נפש מישראל – דלכאורה עבר על שפיכות דמים – בפרט לפי ר' יונה (שערי תשובה ש"ג קל"ט) דלבייש אדם הוא אביזריי' דשפיכות דמים, ועל זה נאמר יִהְיֶה וְאֵל יַעֲבֹר, וע"ע בתוס' (סוטה י: ד"ה נוה לו לאדם) דנמי משמע דחייב למסור נפשו ולא להלבין פני חבירו הרבים, ושוב שנראה שאסור להאמין שא' מישראל, עם זקן ופיאות, יעשה כך, ועוד נראה שצריכים ללמוד כף זכות שהי' שרוי בפחד! ועוד שהי' ברור לו שהלה יקבל באהבה עזה התוכחה שנאמרה בצעקה לפני כל חבריו, וכל הציבור, וכמו כל צדיק כתמר בכלל ישראל – לשמחה בבזיונות ולרקוד מרוב חזיונות אקדושה, ושלא להיות נפגע אפי' כמלא נימא (ע"ע בפירושו המשניות להרמב"ם [אבות פ"ד מ"ד] על א' שתיאר היום היותר מוצלח ושמה מכל ימי חייו – וזה הי' כשא' השתין עליו כששכב בתחתית איזה ספינה מפני העניות שלא הי' לו כסף לשכור חדר בספינה ושכב בין הסחבות, והוא ידע שהוא נמצא שם, ואע"פ כן עשה צרכיו עליו, והוא לא הרגיש כלל וכלל שום דבר! כלל וכלל! ע"ש דברים קילורים לעינים – בין לעיני בשר ודם בין לעיני השכל, ונפלא הוא, ומה שלא

בשבת קודש פ' בלק י"ב תמוז תש"פ זכינו לשמוע דברי אלקים חיים מא' מרה"י שליט"א של א' מהישיבות גדולות (תרתי משמע) בארצינו הק' – שזעק בקול דממה דקה – מה כל העסק עם המאסקא'ס (מסכות)? האם זה הדבר שצריכים להתעסק? (לא אמר ללבוש או לא [הוא בעצמו לבש לפעמים מחמת מה שמביאים מהרה"ג ר' דב לנדו שליט"א שדעתו כ"כ חזק בענין – אבל יש לדעת שנפל טעות דפוס בכתב יד של הגאון – שהי' כתוב – בזמנים הנ"ל צריכים מסכה – והיינו למה שהזכיר למעלה מזה – זמן שנמצא באלו מקומות שיש צפיפות (ולא ברחוב ובמקומות שיושבים בריחוק) עיין בכתב יד עצמו – והמדפיסים טעו ושינו להיות – בזמנים אלו – וגרמו להפקידי הציבור – ופשוט שהכל לשם שמים! אבל למעשה יש לברר אצלו כיון דיש כאן חשש טעות! ועוד במה שכתב הגאון שליט"א שיש לזוהר – בזמנים הנ"ל – בהוראות הרופאים – צע"ג לאיזה רופאים התכוון – שדבר ידוע שיש כמה דעות בענין זה בין הרופאים, ובדרך כלל הרופאים לא יכולים לומר בפרהסיא דבר נגד מה שהפורקי עול מפרסמים, כי הם (ברשותם) יסלקו ממנו הרשות להיות רופא אם יאמרו אנשים כך בשמו – כך מסרו כמה מהרופאים הראויין לסמוך על מה שאומרים. ועוד העידו מרופא גדול בהדסה שמה שמפרסמים על כ"כ אנשים שנכנסו לבית הרפואה עם המחלה – שקר הוא לגמרי – שהוא יודע בדיוק רב מה המצב ואינו כמו שמפרסמים כלל וכלל! ולא באנו להרהר (כלל) אחרי דברי הגאון שליט"א, ח"ו, אבל נראה דצריך לברר דעתו למעשה, ופשיטא לא להקל בסתם, ואין זולזל כלל וכלל וכלל, וע' לקמן עוד דיבורים מלהיבים מאחד מחשובי רה"י בארצינו הק'.

ויש רופאים מומחים שאומרים שהפחד שמכניסים בציבור – זה גורם עוד יותר הסכנה! וכדברי המכתב מאלי' (ח"א עמ' קנ"ו), שמואב בראש השו"ת הזה בפרשת בלק, ע"ש.

והנה הוא פלא – פלאי פלאים – ממש (ואע"פ שא"א לקבוע בדברים כאלו כלל אבל עיון בעי) היינו הפלא ופלא המציאות שבמקומות שמפקדים וממילא מקפידים מאד בכל ההרחקות – מצאו הרבה חולים, משא"כ במקומות שאינן מפקדים (וזה ההנהגה בכמה וכמה קהילות חשובות, כידוע) – אלא יושבים כרגיל בתפילה ובלא מאסקא (מסכה) ונושקים הס"ת כרגיל [ראינו פעם במקום שמקפידים, שאף א' לא ניגש לס"ת כשהולכינה לארון הקודש והי' מחזה מזעזע – נראתה כגלמודה, והרגשנו מאד לא טוב מזה, ואע"פ שאין לאדם לקבוע הנהגתו ע"י הרגשים, ולא שזאת (ההרגש הנ"ל) הכריעה על הדין (אם לנשק או לאו) אלא ההרגש פעל לבטוח יותר בבורא עולם ולכן מאז מנסים אנחנו לגשת ולנשק (אע"פ שקצת קשה לצאת ממקומינו להגיע לשם – כדאי הכל כדי לא לבייש המקור חיים) (ועוד ידיעה – שכיון שאין האחרים נושקים [אלא יש שמשמים יד ונושקים ידי' – אם זה] א"כ בודאי אפשר לנשק – והכן – [ויש לזכור ידיעה נאמנה שהסטייפלער זצ"ל הי' ניגש, אפי' מרחוק, והחזיק הס"ת בב' ידיו ונשקה, והי' נשמע הנשיקה למרחוק! ע' ספר הנפלא הנקרא – הסטייפלער – ופשיטא דשומר מצוה לא ידע רע – כלל, ושוב כל א' יש לו לשאול בעצמו וידע].

וה"ה במקום שכולם הולכים עם מאסקא, נראה פשיטא שיחידים אינן צריכים ללבוש – דהא כולם מוגנים!! ויש לעיין. ועוד לזאת יש לדעת שאפי' הפורקי עול פירסמו שאין שום חשש לידבק ואין צריך ליכנס בביתו אא"כ נשאר רבע שעה בתוך ב' מעטער של מי שיש לו המחלה, כך גדרו הדבר למעשה!], במקומות אלו (שנוהגים כרגיל) לא שומעים כ"כ על חולים – ודבר עמוק הוא עד מאד, עד מאד – אבל מי אנחנו להבין דרכי ד' וצריך עיון גדול – ויש לעיין בגמ' (פסחים ק"י:) דכל דקפיד קפדי בהדי, וכן בדברי הבן איש חי בענין הסכנה שיש בפחד, וכן בדברי המכתב מאלי' הנ"ל שהמחשבה בהמחלה גורם לידבק, ע"ש. ועוד עיין דברי הנביא ד' בפסוק (תהלים קט"ו) – שומר פתאים ד', ועדיין צריך התבוננות הרבה, ולא באנו להכריע כלל וכלל, אלא לעורר לבבות, ולד' הישועה (אפי' בסוגיא עמומה זו!). ולענין בשעת שמו"ע ודאי אין ללבושו, וע' בכתבי הגר"מ שטערנבוך שליט"א פ' קרח תש"פ

ובהא **זוכה** קרה לבנים שעמדו בסיון, רואים גדלותו, דאם זכה לבנים כאלו שיכולים לעמוד בסיון שהי' קשה לעמוד בו עד מאד, מוכרח שהוא **השריש** בהם כח זה, ומסר נפשו שבניו ילכו בדרך האמת, שעה אחר שעה. ותמיד סיפר להם מעשי גדולים, וחזר תמיד על גדלות של אאע"ה שעמד בעשרה נסיונות (שהיו קשים כ"כ עד שרש"י כתב בפרשת כי תשא (שני) עה"פ **זכור לאברהם**, וז"ל, אם עברו [א"ה – כל כלל ישראל!] על עשרת הדברות [א"ה – היינו כל התורה כולה, כ"ג], אברהם אביהם נתנסה בעשר נסיונות ועדיין לא קיבל שכרו, תנהו לו ויצאו עשר בעשר, עכ"ל – דברים מבהילים על הרעיון עד אין הקרה!). וכן מוכרח שהסביר לבניו החביבים לו ביותר שכל עבודת האדם בעולם הזה – היא לעמוד בסיון, וכו', וכו', עד שקנו המדה בשלימותה, הכל מחינוך של אב הרחמן הנקרא קרה – גדלות, גדלות ממש. (ואפ"ה אבד הכל כיון שענינו הטענתו וחשב שחייב לעשות השתדלות, ולא לשמוע לדעת הגדולים, ובוזה נפל לבורא עמיקתא!).

ובתפילתנו על צאצאינו דבר חשוב הוא לכלול בקשה זו – שיזכו לגדול בתורה להגיע לשלימות העבודה לקיים חובתם בעולמם – לעמוד בסיון ולדקדק בהלכה כשוקלי הזהב (כלשון המס"י סוף פ"א), דמה יש לנו יותר מזה בכל העולם, בכל הבריאה, ובכל טעם היצירה הראשונה!
(ה) מה הראוי שהי' לש"י רוח הקודש?

דבר פשוט הוא וא"צ ראי', וכן הובא בספר אגן הסהר (על הגר"א גנחובסקי זצ"ל) ח"ב שעד המהרש"א כולם כתבו דבריהם ברוח הקודש, ומהמהרש"א ואילך כל ספר שנתקבל בכלל ישראל ראי' ברורה שנכתב ברוח"ק. וא"כ פשיטא ופשיטא שהי' לרש"י רוח"ק. ומה נעים דברי אלקים חיים שמצינו בפרשה שלנו בפ"י האוה"ח הק' עה"פ לאזני משפחת האזני, דעל מה שכתב רש"י – אומר אני שזו משפחת אצבוך (הנוכח בפ' ויגש), כתב האוה"ח הק' שהוא מצא כן בפסיקתא, ומסיים דרש"י ז"ל רוח הקודש הופיע בו וכיוון לדברי חז"ל, עכ"ל. וצ"ל דכאן רואים בחוש, לכן נקט האוה"ח הק' בדבריו כן, ולא שזה חידוש גופי' שהי' לרש"י רוח"ק, ודו"ק.

ומענין לענין בענין להביא ראי' – יסוד גדול ואדיר הי' הגר"ח שמואלביץ זצ"ל אומר בשמועס"ן (שיחות) שלו, וכך הי' אומר – היסוד שאני אומר יודע אני שהוא אמת, וא"צ שום ראיות, אלא בשביל הנאראנים (הכסילים) שצריכים ראיות אביא ראיות! אזא קלארקייט (בהירות נוראה) עד מאד. [ועוד מעשה שכשחלה הגר"ח זצ"ל והי' על ערש דוי שלו בא הרה"ג הרב שך זצ"ל לבקרו, ואמר לו – ר' חיים איר וועט זיין געזונט! (ר' חיים אתה תהי' בריא!) על אתר אמר לו ר' חיים – ברענג א ראי'! (תביא ראי' לדבריך!) קלארקייט! (בהירות!) אפי' סמוך למיתה! תורת ד' תמימה.

וע' בספר מס"י שכל א' יכול להגיע לרוח"ק – לאט לאט עולים לבית קל – עם בטחון, ועם עקשנות (עקשנות לטובה שעל ידה אינן באים לידי יאוש אלא שבעה יפול וקם), אמונה – אמונה שלימה שיגיע!

ולענין ספרים שנתקבלו בכלל ישראל, שמענו פעם מרה"י א' שליט"א שא' מהגדולים שליט"א הביא ספרו להגרי"י ווייס זצ"ל (גאב"ד דירושלם, בעל המנחת יצחק) לפני כארבעים שנה, וכשהרב עיין בו הודיעו שמצויין הוא, אלא עליו לדעת שאין ספר בעולם ששוה לכל נפש חוץ מספר תורת משה לבד!

[ובהזדמנות זו פונים אנחנו אל הקוראים הנכבדים לבקש הערות, וכלשון הח"ח המובא בעמוד א' בפרשת בלק, דזה חסד נורא עבורינו שכל א' יעיר הערות – בין על עצם הדברים, בין על נוסח הדברים והלשון (ואגב לענין הלשון המדוברת אצל הרבה שהוא מלא בתיבות שאין להם מקור בתורה או בנ"ך או בדברי חכמים, קבלה בידינו לא להשתמש בלשון זה כלל, והאמת היא שכואב הרבה שיש שמתגאים בכחם ובחושם שיכולים לדבר או לכתוב בנוסח של המחזשים המחפשים לחקות הפורקי עול, ולגרסם, באיזה מיזה, לשכות תורה מישראל, דכל תכליתם של הפרייע המורדים, בהשתמשות בלשון עברית אינו אלא להרחיק את נשמת ישראל מהקב"ה, כמבואר בטוט"ד בקונטרס שפה ברורה מהרב אפרים כהנא שליט"א מזכרון יעקב עם ראיות לרוב. (להשיגו ע' בסוף כאן). וע"ע בספר שיחת חולין על מס' חולין שמביא שהפורקי עול הכניסו בלשון שלהם דיבורים של ע"ז, גילוי עריות, ושפיכות דמים, ע"ש הדוגמאות המבהילות).

ולא באנו להביע שום פחיתות או טענות, ח"ו, על אלו שמסורה שלהם היא לדבר בלשון הקודש – אלא שידעו הסכנה של היום להתערב עם הפורקי עול, ולכן חוב קדוש ליזהר מלהיות נמשך אחרי הלשון הנ"ל (וכמו שראינו שמשפחה א' הוציאו קונטרס לזכרון הבאבע [סתבא] שלהם, והכותב [או כותבת] חיפש להשתמש בכל מיני לשונות של הפורקי עול – המאדערנישע עברית – וברור לנו שהסתבא יש לה חיבוט הקבר מזה עוד יותר מסתם חיבוט הקבר שיש למתים, בלי שום ספק, וד' יכפר בעד, ותפילה שלא יפלו ביד יצרם להתרחק מדרך ישראל סבא, אמין].

ועוד רגע קט צענין הערות להזלזל – כעת (תמוז תשפ"ד) זכינו להיות ש"ץ בכמה מקומות של תורה כדי לעלות נשמתו של א"מ הכ"מ עוד ועוד, וכשציקסנו מכמה מהאיצור הערות על התפילה זכינו להעלות נשמת א"מ הכ"מ עוד יותר – לא' הציא מספרים הקדושים (או מקור אחר, ול"ע) שא'

מהדברים הגדולים שמעלה את הנשמה היא – עד כמה היחוס מקבל בשמחה הערות על תפלותיו, וזה היקל לנו הרבה במש"א זו הכבד (א"ת כבד אלא מלא כבוד), לכל א' עם ההערות שלו, והאמת היא שזכינו להקדים הרפואה למכה (כזיכור) – שצבר מזמן כחצנו צדפים אלו שיש חיוב על כל ש"ץ לילך לכל האיבור ולכקק הערותיו ונאה דורש נאה מקיים קמנו ועשינו – בקשנו וחיפשנו וחקרנו! ומה נפלא לשמוע איך שכל א' יש לו ההנחות הקולמות שלו, וזכור היוצר כל ש"ע" רוב ההערות כמדומה שזכינו לשנות עפעס (אפס קאהו) מההנחות הקולמות שלנו! וב' הערות חשובות קיבלנו לענין אמירת קליט – חלא שצריך להפסיק בין שמי' ל קודשא, ועוד שחיבת לעילא הוי מלעיל, ודברים נפלאים הם, וזכור הנותן ערות שהזמין לנו אלו ועוד ועוד ועוד, ומקוים להגיע להדרגה להיות מוכוזה לכה"פ לרוב האיבור [דבר ידוע שלהיות מוכוזה לכל האיבור כריכים להיות על הדרגה של משגיח דקינו, ואכמ"ל], ונא להתפלל צעדינו, יישר כת. ולענין להאטרף למנון (לשחית או) למנחה או למעריב ע' צסוף הקונטרס הדרכ לזה.

ונחזור לשאלה דידן – מצינו בעבה"מ בשם השל"ה דיש רמז בתיבת אצבון כמו אצבעון, והיינו דצריך להשים אצבעו באזניו (משפחת אזני – אצבון) שלא ישמע דברים בטלים, וכגמ' בכתובות (ה):. רואים שוב – הכל מכוון עוד ממעשה בראשית!

ומענין לענין בענין דברים בטלים שחיובו חז"ל לסתום האזניים לפניהם כי ידעו שהם גורמים הרבה צרות ישראל, בפרט לבחורים, נראה דדבר פשוט הוא דאם היו כל בני תורה, בכל אתר ואתר, מחליטים היום לשים הטל. הנע ונד שלהם באשפה [וכמעשה שעשו כל בני הישיבה דישבת מיר בחודש כסליו תשס"ה כשביקש מהם רה"י הגרנצ"פ זצ"ל, שיביאו לו את שלהם, שקנו מכבר, ושרפו ביחד את כולם!], ונוזרים ממנו כליל, אין שום ספק שהיו מתבטלים כל הגזירות האיומות – בין אלו הנסיונות שעל הבחורים בפרט, בין כל מיני חיטוטי שכבי, או כל התערבות והשפעה לרעה על ידי המחזשים בחינוך, וכן כל מה שמושכים ומושכים לדרכיהם, ותערובות בנסיעות למיניהם, ורציחות (!) בבית הרפואה, וכו', (וכן הגזירות שבכל העולם, בפרט (בתשע"ה – וגם היום – תשפ"ג) מה שיש בענגלאנד, שגזרו הממשלה לשם שכל חיידר שהם תומכים (ומדובר ביותר מחצי מיליון דאלאר לכל כמה זמן מהממשלה דשם) דאם מלמדים חומש צריכים גם ללמד הכפירה של המשוגענע הנקרא דאריון שכתב דברי כפירה בענין בריאת העולם, ר"ל), וכן כל הצרה נוראה שהי' בימי הקיץ תש"פ שנגרם סגירות מקומות של תפלה ושל תורה מחמת כלי זה, וכדברי כמה וכמה גדולים שליט"א, ודאי היו מתבטלים כליל מיד, וכמו כן כל הצרה שהי' בימי תמוז תש"פ ואילך (היינו הצרה של הבאלאגאן עם המאסקא – בפרט שמרמז שצריך לסתום הפה! מכל דברי יתר!) – בלי שום ספק, אין אצלינו אפי' צל של ספק אלא דבר ברור כשמש ועוד! וכל שאר השתדלות שעושים ספק גדול הוא אם יפעל, כידוע.

וי"א דכל שאר השתדלות הוי כמו מי שדוחף בידו על פאלון, דע"י זה נדחק הבאלון מצד השני ולא פועל כלום אלא צריך לתחוב במחט ויתפוצץ הכל! ונראה דמרוז בדברי חז"ל (שה"ש רבה פ"ה [ב] 'ב' עה"פ קול דודי דופק) פתחו לי פתח א' של תשובה כחודו של מחט ואני פותח לכם [פתחים שיהיו עגלות וקרניות נכנסות בו (לשון המדרש) ומורגלא בפומי' דרבים] – פתח כאלום – להקריב בבהמ"ד (היינו התקרבות לד') – ע"ד משל דרק כשפתח האולם פתוח מותר להקריב קרבנות, והבן!) והשאלה זועקת מתי הקהל יפקחו עיניהם שדברים בטלים עולים למעלה ואומר הקב"ה, כביכול, כל הדברים יגיעים (מכאיבים הקב"ה!) ובפרט שגילו לנו חז"ל (אבות דרב נתן פרק כ"ו ג') מפני מה ת"ח מתים כשהם קטנים? לא מפני שהן מנאפים ולא מפני שגוזלין אלא שפוסקים מדברי תורה ועוסקים בדברי שיחה, ע"ש, דנוגע לכל א' כל ימי חייו דמתים דאמרו – אפשר להבין היינו דאין גדלים להיות גדולי תורה או גדול בתורה, ופחד הוא! – ומסכנה בורחים!

ועלינו להתחזק, כל א' בשל, ולנסות לדבר על לבם של המחזיקים כלי זה שישאלו רבם מה רצון הבורא בזה. האם לא מספיק לנו קורונה, מירון, קרלין, מיאמי פלורידא, ד' ירחם עלינו – ולומר לצרותינו ד', ובפרט הצרה הנוראה שפורקי עול עוקרים כל זיק של יהדות, ד' ירחם ויצילנו מידם ומהכל, אמן. והקורא בקונטרס הנקרא עבד כי ימלוד (יצא לאור עולם תמוז תשע"ה) מהרב יוסף דשיינקוב'ס שליט"א רשימה של החסרונות הנוראות בהחזקת כלי זה, ודאי יחפש כל טצדקי שבעולם לשחרר את עצמו ממנו כליל. ואחרי קריאת חלק של החסרונות שיש בזה (כגון בבין אדם לחבירו – שמפסיקים באמצע דיבורים עם חבירו אם אחד מתקשר אליו ומבזים אותו! או באמצע איזה דרשה ומבזין הדרשן, באמצע שיעור ומבזין המגיד שיעור, באמצע אסיפה ומבזין המשתתפים, באמצע שמחת החתונה ומראים שלא איכפת לו בשמחת חבירו, באמצע שבע ברכות, בריה, פדיון הבן, וכו', באמצע דיבורים עם בניו ובנותיו ומשפילים אותם שאינם חשובים בעיניו כשיחה על כלי זה! עד שמפסיקים אפי' באמצע לימוד עם בנו (!), ומחנך אותו ומראה לו בחוש שיש דבר שיותר חשוב מלימוד התורה, חס מלהזכיר! או באמצע דיבורים עם א"ח (איפה המכבדה יותר מגופו?) עד שיורדים

משה משה ומפסיקים באמצע דיבורים עם הקב"ה, ואפי' באמצע שמו"ע! ר"ל מהאי דעתא דקלות ראש ובזיון, חס מלהזכיר, להבורא ית' הקב"ה, ושל מקום קדוש, ועוד בזיון, להזולת להצלם אלקים! וכן בין אדם למקום – באמצע תפילה כנ"ל, ובאמצע קיום מצות ד' בכל אתר ואתר, ואפי' באמצע מסירת שיעור ראינו רה"א' שהפסיק! ועצם הדבר שכל כך אדוק בכלי זה ושנעשה חלק ממנו, **מאבד כל קשר עם הקב"ה**, (וכלשון רה"י הגרא"י פינקל שליט"א שהבאנו כמה פעמים, עיין עליו), דאין רגע אפי' כמימרא להיות לבד עם הקב"ה, לייחד מחשבותיו על תכליתו בעלמא הדין, לחשוב על דרכיו ומעלליו – בפרט פחד הוא דהא מתקרב ובא היום שנאמר לפני ד' (במוסף ר"ה בזכרונות) **כי זכר כל היצור לפניך בא, מעשה איש ופקודתו ועלילות מצעדי גבר, מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש!**, הכל מאבדים בידים (בפרט שמחזיקים בידיהם כ"כ חזק!). כל גדלות נשמת ישראל נאבד כליל ועוד חסרונות) [ע"ש] שכתב שאין אלו הנ"ל, ועוד דוגמאות המבוארים שם, כל א' וא' באריכות, אלא חלק של חסרונות, ע"ש]. ונראה דמי שאין לו הכלי הזה ברשותו ודאי יפרוץ ברקידה שיבקע רקיעים מרוב חזקה, (וצ"ע בג' שבועות), רקידה של שמחה שאין כמותה. והאמת היא דעל אלו שזכו לחירות זו, אפשר לומר ההמשך של התפלה שם – **אשרי איש שלא ישכחך וכן אדם יתאמץ בך, כי דורשיך לעולם לא יכשלו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך!**

ושמוע שמענו **מעשה נורא שנתרחש בשנת תשע"ט** – שא' מגדיבי עם בא לארצינו הקדושה וכל רצונו הוא לחזק הבחורים בישיבת מיר (ואולי בעוד ישיבות) ע"מ שיסלקו מרשותם הכלי הנ"ל כליל. ומוכן לשלם שכר דירה עבור כל דירה שאין בו שום פל. כלל וכלל. ועוד לזאת ביקש מר' אשר אריאלי שליט"א שיתן להם מקום יותר טוב בשיעור שלו ועבור טובה זו ינדב אלפי אלפים דאלארס' להישיבה הק'. ועד נאמן אמר לנו שר' אשר ענה לו דאם הי' חלק כזה ממשותפי בשמיעת שיעורו (שאין להם פל. כלל) הי' אומר לכל שאר הבחורים שיסתלקו מהשיעור ולא ימסור אלא לאלו בלבד! לאלו בלבד! ולא ידוע לנו אם עומדים עדיין באמצע מו"מ [הניגושיאיישון (NEGOTIATION)], ומה שלא (או כן) הי' חיזוק גדול יש כאן לכל העולם העולים. וילוע **שנהרבה ישיבות** – תפחה, כנסת אלפי, זכרון יעקב, חלרה, ועוד ועוד אין קום היתר שזכור יחזיק פל. **כלל וכלל** – כלל וכלל, ואשכרי חלקם **נחיים נחיים**, ומקווים **שכל הישיבות וכוללים!** ולכו בדרך זו לעולם.

ושו"ר בקונטרס הקטן שמלא וגדוש הנקרא ליבו **הפץ שמראה באצבע** איך להתחיל ליהנות מלימודו – העיקר הוא **הקלארקיטי** – ברירות בגמ', ברירות בסוגיא, ומביא שם שיעוד א' **מעיקרי הדברים המונע** שמחת הלימוד (או משום **שמפריע** וא"א להגיע לברירות, או [מהרבה] טעמים אחרים) הוא הכלי הנ"ל! וכל הנ"ל **מדובר אך ורק במה שקורין כשר, ופשיטא**.

ובהזדמנות זו מחזיקים אנחנו טובה להאי צורבא דרבנן הרב ש"ש הי"ו העושה **פלאות** להציל אלפים מכל הכלים האסורים ע"י שמשפיע על בחורים לסלק את הכלי האסור, בשוחד של מתנות ועזרה, שכל דירה ודירה יקבלו על עצמם לא להחזיק שום א' מהכלים המושחתים, ד' ישמרינו, וברכתינו שיצליח עוד ועוד עד שיטהר כל כלי ישראל, ונאמר אמן.

ומענין לענין בדבר שהתחיל להיות פרוץ בעוה"ר, ר"ל – דיש נשים שמדברות על כלי זה **בחוצות או בחנויות במקום שיש אנשים, או בנסיעה** (והפירצה בנסיעה חמורה מאד אפי' כשיושבות בין הנשים שהעידו דמספרות דברים שאין מקומם בפרהסיא, או מלאים לשה"ר וכו', ח"ו). **ואין לך פריצות ושפלות גדולה מזה**. וכלשון הרה"ג ר' שמואל וואזנער זצ"ל במכתב גלוי - **וה"ל ועולה על כולם (היינו לבד מה שהגר"ש זצ"ל פירט קודם לזה האיסור גמור להכניס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות! – עולה על כל זה -) מה שרואים לפעמים נשים חרדיות מדברים באמצע הרחוב בזה וקולם ישמע היש לך פריצת גדרי צניעות ושפלות גדול מזה** וכן מה שמדברים הנשים בנסעם באוטובוס, על כל הדברים יש ראיות בהלכה – אך דרכי לקצר וכו' שמואל הלוי ואזנר, עכ"ל.

וזה שכתב הג"ר זצ"ל דהתחילו איזה נשים לדבר על הטל. הנ"ל בחוצות ובנסיעה, נראה דהכל באה מחוסר חינוך בצניעות, וכמו הנעליים שמשמיעים קול שהם נשמעות כמו, להבדיל, **סטאדע של פערדען**, ר"ל - האם יש בוששה גדולה מזו - אלא הכל תלוי **בדמעות של האמא**, וחזוק אחר חיזוק **בהרגש** של צניעות. מתי נחזור להיות צנועי ומעלי, ד' ירחם עלינו, אמן. ואשרי העומדות **נגד הזרם** (מה שמכנים כן) ועושות הכל על הצד היותר טוב, אשרינו שיש כמוהן וכן ירבו בכלל ישראל. ובפרט אלו ששומרות **הצניעות** במלבושן אע"פ שאינן מוצאות בחנויות דברים שמתאימים לגדרי **הצניעות** אינן מושפעות, אלא תופרין בעצמן בגדים, וכן עבור הפקדונות שלהן, או מוציאין כסף מלא להשיג הטוב **והצנוע** - ומכירות הן שהשקעה זו היא לכל החיים - והשמירה היא המעולה לכל, אשרינו שזכינו - כך כל א' צריך לומר לעצמו, ועלינו להודות.

ומישך שייך לענין קבלת התורה - דנשי במאי זכין - אלא בהא דגורמים גברי דילהון להיות שקועים בלימוד התורה - **וידיעה ברורה** חשיבות **הרציפות** בלימוד יודעות הן, ולכן מונעות בעליהן מלקנות הדבר המסית ומדיה מהתמתד התורה - ועל ידי זה זכין הן לעלמא דקשוט. וכמו כן בענין צניעות דמשמע מהגר"א דתורת

תבלין דנשי אינה אלא **צניעות וצניעות ועוד צניעות**. ואע"פ שמחמת הדקדוק **בצניעות** לפעמים סובלות מחום היום או בוו מההמון אינן נרתות, ועם דעות הכוזבות אינן מתחשבות אלא **עומדות בנסיון**, ומכסים הכל ועד למעלה מהגרון, והן הן הגורמות לנו פדיון, ונזכה כולנו לגאולה לעלות לציון בשיר וירון, אמן אמן **אמן כן יהי רצון**.

וזה (שמדברות בחוצות) **הרבה הרבה** יותר גרוע מאיזה תינוקת שנשבה בין הגוים (הפרייע שדינם כגוים, נעבאך) שבאה לשכונה חרדית שלנו ואינה לבושה כיאות, דעלי' (שהיא נעבאך, מסכנה שאינה יודעת כלום) יש שצועקים – **פרוצה פרוצה!** ולפי דברי הגדולים (ע' במכתב גלוי מהבד"ץ של העדה החרדית, ועוד גדולי עולם **לאסור בהחלט שאשה תדבר בכלי זה בחוצות!**) לפי דבריהם אם א' מנשי דידן מדברת כנ"ל היא עוד יותר **גרועה ממנה** ועלי' היו הילדים **צריכים לצעוק בקול גדול** – **פרוצה פרוצה!** ועל כל אשה הרואה חברתה וכדו', שנכשלה בזה - **חוב מוטל עלי' להוכיחה מיד**, דאיך אפשר לשתוק? מתי נבין מה זה **כל כבודה בת מלך – פנימה?**

ועוד רגע קט **בענין של אידישע מאמע** - לאלו האמהות הסובלות מצער גידול בנים (בכל מיני אופנים שעדיף לא להעלות על הכתב, כ"נ, וכל א' יודעת בנפשה) כתבו גדולים שאם מקבלת היא על עצמה לזרוק כלי זה לפה, ודאי יקל לה כל הסבל, דבר בדוק ומנוסה. וכמו כן אם מתחילין ללבוש כיסוי ראש כמו דורות שקדמו להן, וכן לדקדק לעשר כל מאכל שמביאין לתוך ביתן, וכל מה שאוכלים בכל מקום וכדומה, וליזהר זהירות יתירה **בכשרות**, ודלא כהקולות שהסכימה לנהוג בתוך ביתה, בדוק ומנוסה שמקילין מן השמים **מכל הצער הנ"ל**, טעמו וראו ויראו מפעולות ד'! (וע' ריש פ' שלה בכתבים אלו כמה וכמה מעשים שמוכיחות הכלל הזה, ופשיטא שעלינו ללמוד **מטעותים של אחרים**).

ו) איזה חיזוק יש לאדם להתחזק מכל פעם שמונין כלל ישראל?

ע' רש"י בתחילת פ' במדבר דמחמת חביבות ישראל מונין אותן כל שעה. ושואלים המבינים את עצמם - האם זכרתי שהביבין ישראל, הביבין עד מאד ואני א' מהם, ונכלל במנינם! וממילא קל לי לקרות שנים מקרא וא' תרגום, בפרשה דידן ובכדומה, שוב ושוב לפרט כל מספרי האומה **החביבה**, ועוד לזאת – קל כנשר לקרות כל תיבה **בשמחה**, דכל תיבה מלאה אהבה מיוצרינו לנו, דתורה היא וניתנה לנו - בניו **החביבין** לו ביותר - וכמו שהוא ית' אומר לפמליא דילי' - **בני בני חביבני!**

ז) בני צנימין היו – חמשה וארבעים אלף וקס מאות (45600), וכמה בני דן? ארבעה וקס אלף וארבע מאות (64400) – מה אפשר לנו ללמוד מכאן **במדת הכטחון?**

ע' בח"ה על התורה – דלבנימין עשר בנים היו לו, ולפי מה שיש שקורין - **טבע הדברים** – הי' צריך שיהא לו ריבוי בני בנים וכו', משא"כ דן שלא הי' לו אלא בן א', ועוד לזאת חרש הי'! ורואים ההיפך – וממשיך שם שבא התורה לגלות לנו שאין **ריבוי ההשתדלות** (או ריבוי בנים, או אושר, או כבוד, או כשרונות, או יופי, וכו' וכו') ראי' למה יהא בסופה, אלא **עצת ד' היא תקום**. ואין עלינו אלא **לבטוח** בהקב"ה **בכל** כחנו, כל חיינו, עת"ד, ע"ש. וע"ע מה שכתוב בס' קנ"ו במ"ב (סק"ב וסק"ג ושעה"צ אות ג') לענין **מיעוט** השתדלות, ואשרי מי שיושב ולומד כל ימי חייו **בלי הפסק**, ועושה חטיבה אחת של פְּטָחו (אבותינו) ותלמדם, אמן.

ואחד מגדולי הדור [גם מגדולי בעלי מוסר של הדור (בזכ"י)] שליט"א הביא ראי' אחר ראי' איך שהעניות של בני תורה כ"כ **לשונותם** ולטובת כל העולם, עד שאחרי קריאת המאמר אפשר לקפוץ **משמחה מכל החובות וכל הדחקות**. הרוצה לקבל השיחה ע' בעמ' האחרון (אחרי שבת), הדרך לזה.

ח) איפה רואים שאנחנו חיים בזכות הזקנים שלנו?

אפשר לומר דרואים מירושת הארץ – (ארץ החיים היא!) **המתים** יורשים את החיים – דהכל תלוי ביוצאי מצרים.

והמתבונן ודאי **יעשה חשבון הנפש** - האם זכרתי שלא אני התחלת הקדושה אלא אלקי אבי וארוממנהו, כדברי רש"י שם (פ' בשלח), דקדושה שלנו באה מאבותינו שקדמו לנו. ועוד חיזוק מכאן **לכבוד** ההורים והורי הורינו **ולעודדם**. ובפרט להתקשר אליהם כל שבוע לכל הפחות פעם א' להתעניין (באמת) בשלומם, וכן לבקש מהם **ברכה**, ולשמוע מהם על ימים הקדמונים איך חיו בדחקות **ובשמחה**, ולקחת לקח לנו, ולבנינו עד עולם. ואם לא **עכשיו**, היום הזה, אימתי?

וכדי להיות נאה דורש ונאה מקיים נזכיר עוד כמה מדות טובות של א"מ הכ"מ (שנפטר ציוס כ"א סיון תשפ"ד כשהגיע למאה שנה וט' חדשים ושבע מלאים גוטסקויט [טוב] ל' ולישראל) **וזפרט** שצבצת זו חל יוס הסלוטסיס בעזרת ד' (ומקוים לסיוס ש"ס משניות צמולאי שבת פ' פנתס לע"נ [ופפרטיס ע' סוף הקונטרס]):

(א) כשהיינו רואים לנסוע לכל מיני מקומות לקבל חיזוק בעבודת ד', אפי' למרחקים, הי' נוח כל הכסף להגיע לשם אע"פ שלא הי' כסף מיותר בבית, אבל תורה ומצוות אינן גבול!

(ב) ועוד צמח שכתבנו (בפרשת חקת תשפ"ד) בין היותר מעשרים דברים עליו – ששקשה לנו לזכור פ"ב קיבל משרה, שאע"פ שהי' כבר על פניו לא רצה לישב בטל, חשבון גדול הי' לו בזה כדי שיהא עוד דרך לשלוח יותר כסף עבור לומדי תורה בארץ ישראל!

(ג) בסוכות כשלא הי' יכול מחמת העניות צננים הקדמוניות להשיג לולב ושאר המינים מהודרים צעמריקה במקום שגרנו, הוא הי' זהיר וזרז לקחת אותנו לשול ללכת באתרוג של הקהל אע"פ שהי' כרוך בצמח וכמה קשיים, אבל לקיים מצוה בהידור מה השאלה!

(ד) היה מלא הודאה תמיד – וכונן שאפי' בהיותו בן מאה הי' אומר כמעט כל פעם שזכינו לדבר איתו (היינו כל שצונו בד"כ) הודאה על שיכול לאכול כרגיל, לישון כרגיל, לילך כרגיל.

(ה) כבוד אשתו (מה שזכור לנו על אשתו הראשונה א"מ ע"ה) הי' בלי גבול – היא היתה אהובה לתפור בגדים וכו' עבור המשפחה, עבור זה הוא צנה לה ארון קיר מלא יתדות בקיר הפנימי לתלות כל אביזרייהו ותפירה ומקום למאשין תפירה וכו' וחי' עם לוחות שתוכל, כשאינה תופרת, לסגרם שיהא מקום יופי בבית.

(ו) ליל הסדר הי' זמן עליי' ממס כשהוא הי' מנהיג המסובין להשתתף בכל חלק וחלק של הסדר.

(ז) כשאחינו האציר (אברהם נטע ע"ה) בן ז' נרס כשהוא עבר מלך א' ברחוב ללך שני בלי להסתכל אס אין אטו, והבעל עגלה של האטו הי' קרוב של גיס של א"מ הכי"מ וממכיריו, הוא הצדיק עליו את הדין ולא הי' שום סימן של פירוד ביניהם – ידעו בזיכור ד' נתן וד' לקח יהא סם ד' מבורך.

(ח) האסון הג"ל קרה כשא"מ הכי"מ לא הי' בבית, וכשחזר והודיעו לו שצנו נמלא בבית הרפואה ונסע מיד לשם, וכשקיבל הבקורה הקשה, זכור לנו כהיום הזה (היינו כבן י"א) איך הוא חזר לבית וסיפר לנו מעט מעט בדרגות, כדי לא להודיע מיד שהאח החביב שלנו לא יחזור אלינו אלא התחיל שהוא חולה מאלד, וכו', עד שגילה שהסוף הגיע, וניחם אותנו הרבה לדעת שזה הטוב לו ע"ה, וכו', ולא הי' קל לנו לקבל, ולכן ישב איתנו זמן הרבה, כך זכור כאילו היום הי', כ"כ לב, כ"כ לב.

(ט) כשהיינו כבן שש והיינו פעם חולה, ר"ל, והי' לנו קושי הגטימה מאד, ולא הי' אז מאשין פארע (אדים) אלא הוא פתח המים חמים בזואנע (מה שקורים אמבטיא) והחזיק אותנו סם כמעט או כל הלילה עד שירוח לנו, ולא הי' דבר קל כלל.

(י) כשנולדנו לא הי' לנו כח צפה למנוץ בקבוק חלב, והוא השיג בקבוק עם מוץ שאפשר לחוץ מן האד שילא החלב כדי שנסתה, והי' לוקח לו שעות כל יום בזה.

(יא) פעם חזרנו מנסיעה רחוקה שנסענו עם כמה חברים והס הורידו אותנו במקום שהי' עדיין רחוק מהבית וירד אז שלג חזק, כשהוא שמע שקשה לנו להגיע ללד, מיד יאל, בסערות רוח ושלג על הרחובות, לקחת אותנו מיד ולא הי' לו טענות שהי' לנו לסדר באופן אחרת וכדו' אלא תמיד ברוגע חי.

(יב) פעם שלח לנו כמה מצוות לאלאר לחלק לפלוני ופלונני, וכשנשאר חמש מצוות, שאלנו מה לעשות עם השאר, אמר שיש לך לורך עבור הכתבים שלך – תקח הכל עבור זה, ומדובר כשהי' קשה לו כל הולאה, אבל לתורה אינן גבול. נזכה לקחת לקח ויהא לע"נ, אמן.

(יג) למי יש יותר בטחון – לנשי ישראל או לבני ישראל? מניין?

ע' רש"י על הפסוק ובאלה לא הי' איש וגו', דעל הנשים לא נגזרה גזירת המרגלים, לפי שהן היו מהבבות את הארץ, ע"ש. ונראה דאפשר להקשות – מה אהני החביבות אם המרגלים הכניסו פחד נורא בלב כל ישראל? אלא יש לומר דהן בטחו בד' מתוך חביבות הארץ אשר בא מהא דהקב"ה חיבה, ושורש הכל הוא אהבת ד', ובטחו מתוך אמונה פשוטה! ולא התפעלו מכל השמועות שהשמיעו המרגלים, דהא ידעו נאמנה שהקב"ה אמר שטוב הוא יותר מכל הארצות, ושהוא ית' נתן לנו ארץ זבת חלב ודבש, כ"ו. וע"ע בסמוך.

ובעצם הענין להאמין שמועות – כגון רוב המעשים שמדפיסים ומדביקים על קירות ירושלים, ויש שכאלו באותיות קטנות ואעפ"כ יש כ"כ דברים חשובים (??)

עד שממלאים אפי' מעטער על חצי מעטער! או אלו הניירות שזורקים על הארץ [וראי' ברורה שאין בהם ד"ת, וממילא אינן עבור עיני בני תורה דהא ראוין לאשפה והוון כעפרא דארעא! וצ"ל דזורקים כדי שלא יבוא המנקים חוצות ירושלם לידי בטלה דמביא לידי שעמום! (כתו' נ"ט: במשנה) ופלא הוא שיש שמבזין את עצמם להרימם לקרותם או לקרותם כשעדיין מונחים על הארץ, וצ"ל דרך בודקים אם יש חיוב גניזה או לאו, וצ"ע. ונראה דלא שוין הנייר שנדפס עליו. ולימוד זכות שמדפיסים ומדפיסים כדי לתת פרנסה לדפוס זה או זה, וכן לחנות של הנייר. (ויש לזכור שכל הנייר שבא מעיר חדרה יש בו משום חשש חילול שבת וחילול ד', ר"ל, ואין לקנות מהם, כידוע. [ועלינו יהודות לבעל המוסר, (האיש החשוב, העוזר לנו תמיד ברוחניות ובגשמיות [בפרט בעזרתו העצומה בהוצאת לוח בני יעקב] הבעלים של) הדפוס החשוב ביותר שאנחנו זוכין להדפיס בו הקונטרסים וכו', בפרט שמשתמשים אך ורק בנייר מחו"ל שאין בו חשש חילול שבת, ומודים שוב ושוב]. [ונראה דכאן המקום להרים על נס את חברת נייר שניר שמוכן לסבול הפסדים, וכו', הכל כדי שלא יהא שום חילול שבת בעשיית הטישו וכו' שלו, ושלא יהא שום חשש גניזה, ונראה דדבר פשוט שהציבור יזהרו לקנות הטישו וכו' רק ממנו, וכן לבקש מכל הנהלת הישיבות או בהכנ"ס או בהמ"ד לקנות רק שלו, ושלו' על ישראל!]. ולענין הניירות על הארץ הנ"ל בודאי אין לקרותם וכן אלו על הקירות אין לעיין בהם כלל! ופלא הוא שאנשים קורין אותם בשקיקה, ומאמינים הכל כאילו נמסר מסיני, וכל בר דעת יודע שאינו כן (כלל – זה הכלל).

(י) מה היתה הסיבה של צנות כלפחד שתקבלנה חלק בארץ – והא יש גזירת הכתוב צננים יורקים ולא צנות?!

נראה שהי' מתוך בטחון, דהאמינו אמונה פשוטה בחוש, בלי שאלות, בלי ספיקות, בלי צדדים. אלא ודאי יקבלו אם בוטחים באמת, וכידוע שיש לנשים אמונה פשוטה זו, ועד היום!

ומעשה בבחורותינו שהי' בחור בישיבה הק' שהי' לו מחלה מדבקת, ואף א' מבני הישיבה לא רצה לטפל בו, (בפרט שאמרו שמחלה זו יכולה לגרום מניעת זש"ק). והי' לנו צד שאולי כבר הי' לנו זאת בילדותינו, ולכן בטחנו בד' שלא נדע דבר רע, בפרט דמצוה מגינה היא, כדברי חז"ל [סוטה כ"א.], וא"כ מה יש לדאוג? דאפי' בלא בטחון אין חשש!

והא דאיתא בפסחים (ח:): דמקום דשכיחי היזיקא שאני, וא"כ מה היתר שלנו? על זה ע' באוה"ח הק' (בפרשת וישב) בשליחות יוסף ע"י יעקב אבינו ששלחו אצל האחים אע"פ שידע ששכיחא היזיקא – ואיך עשה כן? אלא מסביר האוה"ח דהוא פסק כחכמים (לא נזכר דעת החכמים בגמ' אבל מוכח שיש חולקים על פלימו) דס"ל דאפי' במקום דשכיחי היזיקא מגן, ודלא כפלימו שאמר (בגמ' שם) דהיכא דשכיחא היזיקא שאני, ולמד האוה"ח הק' שיעקב אבינו ס"ל הלכה למעשה כהחכמים דפליגי, ע"ש. וע"ע בספר מדרגת האדם (סוף פ"ח) דמסביר שאלת שמואל הנביא (הנזכר שם) שאמר איך אלך (להמליך דוד, והא שאול יהרגני). דתיבת איך אפשר לפרש איך אפשר ללכת, ואפשר לפרש לשון איך – באיזה אופן אלך, היינו עם סבה (השתדלות) או בלי? וכאן הי' כפירוש האחרון, ושלו' על ישראל.

ונחזור למעשה הנ"ל, א' מהרעבעצין' בישיבה (רעבעצין גיטל פינקל ע"ה), אשת השערשעווער הי"ד מגדולי נאווארדאק בזו"ר, ובזו"ש אשת החז"פ זצ"ל משגיח דישיבת מיר, ואחותו של הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שגרה בבנין של ישיבת מיר) נתנה לנו איזה דבר עבורו, ושאלה איך הוא מרגיש, וענינו שהרופאים אמרו שצריך להשאר עוד ב' שבועות במטה. מיד אמרה בהחלטה נחושה – עוד כמה ימים והוא יבריא! בס"ד. היינו אמונה פשוטה, דהא יש הרופא כל בשר!

(והנה בשעת מעשה כשאמרה כן היינו בהלם, דהי' קשה לנו להאמין – איך חולקת היא על דעת הרופאים? עד שהבנו שעם בטחון אין רופא כלל, אלא יש [רק] הרופא כל בשר ומפליא לעשות! ואחרי גילוי זה ראינו בכל יום ויום מחיינו שוב ושוב שאין להתפעל כלל ממה שהם אומרים, כלל וכלל! וע' לעיל בריש הפרשה, ובתשו' ג', לענין רופאים כהיום, וצ"ע, וע"ע בחת"ס (חי' חת"ס שבת פ"ו; ובגמ' ע"ז ל"א; ובתשו' יו"ד קע"ה) שמפני חומרת פקוח נפש חוששים לדעה שלהם ומחללים שבת אבל באמת אין לסמוך עליהם (כלל, כ"מ, ע"ש). וע"ע חזו"א יו"ד רט"ו בהערה על דף מ"ה:).

ועלינו יהודות לד' עוד ועוד שזכינו לחיזוק זה, וגם למצוה גדולה לטפל בו, ועוד שעיי"ז זכינו להיות בחלק של הסדר ליל פסח על שולחנו של הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (דחלק היינו אצל הבורר הנ"ל בחדרו בישיבה שהי' סמוך לדירת הגר"ח זצ"ל), ועוד זכינו שנשתלש מזה (המעשה הנ"ל) למצוא בס"ד גם הזיווג שלנו, ה"ה נכדתה של הרעבעצין גיטל ע"ה, (אמא של אבי) וע"ע בהמשך מזה, וברוך החונן לדלי דלים, וראינו בחוש שששנותנים מקבלים, אשרינו ישראל.

ובעצם דיני רפואה והשתדלות מצאנו מציאה רבתה בדברי החת"ס (ע' פ' משפטים עה"פ וכי יריבון [ראשון] והוא בדף ק"ט ד"ה וכי, וז"ל, כתב הרמב"ן (ר"פ בחוקתי) ורפא ורפא שניתן רשות לרופא לרפאות אבל לא ניתן רשות לחולה להתרפאות כי הי' לו לבטוח בד', והרמב"ם (בפ"י המשניות סוף פ' מקום שנהגו) הקשה [דאם אין נכון לאדם לדרוש ברופאים אלא לבטוח בד'] א"כ מי שהוא רעב לא ילך אל הלחם להתרפאות מחולי הרעב שלו, עכ"ד, ולפע"ד אין

ובא היום, (אחר כשלושה חדשים בלבד), בערב פסח בבוקר, אמר לנו הגר"ח קמיל זצ"ל שיש לו שידוך בשבילנו. ענינו שאין אנחנו שומעים שידוכים (ומקום שלא הי' כדברינו חוצפה – דמי אנחנו לעמוד נגד גדול כזה – אבל באותו עת עדיין לא הי' רה"י באופקים אלא הי' לומד בשיבת מיר כמו שאר בני הכולל – כך נהג כאילו אינו גדול מאחיו – אבל לימודו הי' למעלה מכולם – שהי' מגיע בשעה שש בבוקר והי' הולך לביתו רק בחצות הלילה – כל יום ויום!). והוא הפציר ואמר אעפ"כ! אגיד לך! ולמעשה יצא השידוך לפועל בחסדי ד' – הכל בלי שום השתדלות – ולא רק זה אלא הי' אפי' היפך השתדלות. אלא רואים מרש"י הנ"ל שההשתדלות היותר טובה שבעולם היא לשבת וללמוד, ולסמוך כל כולו על הבורא עולם. והוא יתן ויחזור ויתן, ואין חשש שמא העושר וכו' שמור לרעתו (ע' ריש תשו' זו). וכדברי הגר"ח שמואלביץ בשיחות מוסר (עמ' קמ"ח) – אכן ההשתדלות היחידה שעל האדם לעשות וכו' היא שיקנה לעצמו את מדת האמונה והבטחון בהקב"ה וכו', ע"ש, דזו ההשתדלות של בן עליי' ולא יותר.

וע"ע במדרש רבה פרשה כ"א על הא דיהושע הי' מסדר הספסלים והמחצאלות בבית ועד של משה ר' – רואים עניויות! דברים נפלאים. [ונראה דרמז הוא לנו שכדי להגיע לגדלות צריכים גם חסד, אבל דוקא תוך כותלי בהמ"ד, וכגון אצלנו לעזור בחורים בלימודם, או להקרין להשני חיון, או לעזור למצוא לאחרים חברותא, ובסידור הספסלים אצלנו הוא כפשוטו, וכן להחזיר כל ספר מספרי הישיבה למקומן מיד אחר ההשתמשות בהם, והמבין בין ויעשה, ויזכה לגדלות, אמן]. וע"ע לעיל תשו' י"ג שמדת יהושע הי' מבקש! מבקש תורה, עוד ועוד, ולא שום שררה! ישמח לב מבקשי ד'! (כשהגרי" הוטנר זצ"ל הי' אומר תיבות אלו בפסד"ז קירות בהמ"ד רעדו! כך מוסרים תלמידיו דאז, והעולה שואל מתי אזכה שיוכלו לומר כן גם על האמירה שלי?)

טו) מה הגדר של מנהיג כלל ישראל?

ע' רש"י עה"פ אלקי הרוחות – מי שיהא סובל כל א' וא' לפי דעתו, עכ"ל. נפלא מאד להמבין. ורש"י לקמן – שיוכל להלך כנגד רוחו של כל א' וא'. להבין כל א' והכחות שלו, והמשוגאסין שלו (השטותים שלו), והחסרון שחסר לו, וכו'. לעודד, ולהוכיח, לחזק ולהעיר – לדעת שעת הכושר, ושעת הקושי – והכל תלוי בלב, להרגיש הזולת, ולערוך מערכות איך להטיב עמו, תמיד. (ע' בשע"ת ש"ג אות י"ג ונ"ד, וע' לעיל תשו' י"ד). ולכל א' יש הכחות, כנ"פ, אלא ליבא בעי כדי להוציא הכחות לפועל!

טז) האם כלפי מנהיג של כלל ישראל? ומה הלימוד לנו?

ע' רש"י עה"פ ויקח את יהושע – מתן שכר פרנסי ישראל לעולם הבא, ונראה פשוט דכל א' רוצה שכר בעוה"ב! ואעפ"כ יהושע לא חיפש כלל – אלא למד ולמד – וכשיבוא זמנו הקב"ה יתן לו. ולימוד גדול – שתכלית מה שהאדם לומד תורה אינו כדי שיהא ראש ישיבה, ראש כולל, ראש חבורה, מנהיג ישראל, אלא התכלית היא הלימוד עצמו. ואין לנו לחפש שום שררה, שום נשיאות, אלא להיפך לברות, וכשהקב"ה יגזור יהא. (וזה תוכחה מגולה להרבה בחו"ל, וכמה וכמה בארצנו הק' שעושים ההיפך הגמור מזה, ואם מקיימים שאל אביך וכו' ישמעו עד כמה נכונים הדברים הנ"ל, ואשרי מי שעמלו בתורה (עוד ועוד, ולא לצאת מבית המדרש לשום דבר) דע"ז עושה נחת רוח לבוראו!

יז) הרבה מאחללים לחכרי' – א סאך נחת – שיהא כך הכרה נחת – מה זה נחת?

ע' רש"י עה"פ וימנחתם ונסכי' לפרים – בזמן המקדש קרבנות החג היו מגינין על אומות העולם מן היסורין. וקצת צ"ע למה לנו להגיין עליהם, ואפשר שכיון שאנחנו מגינין עבורם ממילא קשה להם להרע לנו, וזה אפי' כשהם לא יודעים, מזליהו חזי דכן הוא המציאות, וי"ל. ומצאנו בפ"י הר"י בן יקר (א' מרבותיו של רש"י) בישע"י (צ"ע מקומו) שבזמן הזה היסורים של ישראל מגינין עליהם, ודו"ק. ואם אדם הי' מכיר שכל יסורים שסובל הי' כמו קרבן לד' – דמקריב חצי בשרו לד', הי' ודאי שמח ביסורים שמחת הנפש, ודו"ק. והאומר – זאל זיין א כפרה (שיהא תקלה זו או זו כפרה על עונותי) ואפי' עם רק חצי לבו, כבר זכה לדבר גדול, ולעינו לעלות עוד ועוד בהכרה זו, ונזכה לבנין הבית בקרוב ממש, אמן.

יח) למה עבר יומו כטל קרננו (ברכות כ"ו)?

גזה"כ, ופשוט. ואם אפשר להציע טעם לדבר – דכל דבר חובת גברא ליזהר מאד לקיימו בזמנו. ודוגמא ידוע שכל א' יכול להרגיש על בשרו – אם קובע זמן להיות אצל איזה רופא, (ל"ע), אפי' רופא פשוט, וק"ו רופא מומחה שמחכים כמה חדשים לקבל פגישה עמו (חוץ מזה שלוקח מאה דאלאר לרבע שעה!) כל א' יראה להגיע ביום פלוני ובשעה פלוני – ולא יארע שיאחר יום א' או ב'! או אפי' בחצי שעה או רבע! (כל זה מדובר באלו שנהגו ברפואות, וכלשון הגמ' [ברכות ס.] אין דרכן של בני אדם לרפאות אלא שנהגו, ע"ש היטב).

יט) מה מגן על אומות העולם?

ע' רש"י עה"פ וימנחתם ונסכי' לפרים – בזמן המקדש קרבנות החג היו מגינין על אומות העולם מן היסורין. וקצת צ"ע למה לנו להגיין עליהם, ואפשר שכיון שאנחנו מגינין עבורם ממילא קשה להם להרע לנו, וזה אפי' כשהם לא יודעים, מזליהו חזי דכן הוא המציאות, וי"ל. ומצאנו בפ"י הר"י בן יקר (א' מרבותיו של רש"י) בישע"י (צ"ע מקומו) שבזמן הזה היסורים של ישראל מגינין עליהם, ודו"ק. ואם אדם הי' מכיר שכל יסורים שסובל הי' כמו קרבן לד' – דמקריב חצי בשרו לד', הי' ודאי שמח ביסורים שמחת הנפש, ודו"ק. והאומר – זאל זיין א כפרה (שיהא תקלה זו או זו כפרה על עונותי) ואפי' עם רק חצי לבו, כבר זכה לדבר גדול, ולעינו לעלות עוד ועוד בהכרה זו, ונזכה לבנין הבית בקרוב ממש, אמן.

כ) עלצת תהי' לכס – מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

כא) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

כב) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

כג) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

כד) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

כה) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

כז) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

כח) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

כט) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

ל) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

ע' רש"י דאמר להם המקום בבקשה מכס עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכס. ומשמע דעבור הקב"ה, ואין קושיא כ"כ, דודאי כל מה שנותנין הנאה להקב"ה מקבלים בחזרה, וא"כ בסוף זה לכס, ודו"ק.

לא) מהו לשון לכס – האם הי' עזבו ישראל (לכס) או עזבו הקב"ה?

דרמז בה לבתי כנסיות ובתי מדרשות – ואמר א' מחשובי דקרתא דשופריא מכל הפיתוי, כמו כן השומע לשלוחי היצר ויוצא מתוך הבית המדרש בסוף שרק ע"י שאין מסתכלים תוך בית חברו ואין רואים מה שיש להזולת אז מתחרט כי אין להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה בלבד, והיא היא גן עדן מסתפק באשר לו, ואפשר לו לשבת וללמוד, ודו"ק ותשכח) ולא נשאר כלום בעולם התחתון (וכלשון הגר"ח שמואלביץ זצ"ל תמיד!).

המשך הליכות והלכות ממו"ר הרה"ג ר' מענדיל שניאור זלמן ז"ר שלמה כבי אטיק זצ"ל

משנה א' (וע' לקמן אלו משנה ב')

[ועם כל הפחד והחרדה בעיני פסק הלכה כמבואר בעבר]

סז) סי' ס"ג ס"ה – אם הי' יאן וכו' – שאלנו את פיו אם רואים א' שישן חוץ לסוכה אם כריך להעירו? וענה צבריות – ולא! וכי' כן משמע כאן שאפשר ללמוד מהדין בק"ש, וי"ל.

סח) סי' ס"ג סקי"ט – כשאמרנו לו הלכה זו תמה מאוד ולא קיבל כלל, וכמו באמת תמה המ"צ ונשאר בצע"ג.
 סט) והבנו ממנו פעם שבאמלע חיזה ברכה אין לעשות שום דבר (מלאכה וכו') אפי' אם מפסיק מלומר הברכה, ויש לומר במ"צ במקום אחר, ונשמע כעת מקומו. וע' סי' קל"א.

ע) סי' ס"ד סק"ה וסקי"א – הבנו ממנו שאפשר לחזור לאותו תיבה, ומשערים אנחנו שהכרעה שלו במח' זו נבע מהנהגת הבריסקער רב זצ"ל בק"ש דידוע שכן נהג, וז"ע. וק"ש גסם הוא (מו"ר זצ"ל) נהג כן וי"א שאפי' במקום שיש גס' ד' – ולכאורה דוקא כשהי' ענין שלם, ודו"ק. ופעם שאלנו בדיון זה את פי הגרמ"ד סאלאווייטק זצ"ל וענה כנ"ל, ולכאורה גם ראי' שלו מאותו מקור – מהנהגת אביו זצ"ל ושני נביאים מתנבאים בדבר כאחד, כ"ג, וי"ל.

פע"א) סי' ס"ה ס"ב – הבנו ממנו שאפי' במקום שרשאי להפסיק אין לומר אז ק"ש, ולא אפי' פסוק ראשון (כ"ג) אם אוחז קודם צרכות ק"ש וק"ש, לאין לומר אפי' פסוק שמע (כ"ה) בלא צרכות, וכמו שכתבנו בעבר ס"ל דהוי כמו לאכול פרי בלי לברך עליו ולא ראה לסמוך על הדעה שיעזור כוונה הפכית (וכמו שכבר כתבנו מקודם) אלא העצה היא להראות את עצמו (כשנמלא ציצור) כאילו אומר. וכן בק"ש שקודם ברוך שאמר, ע' לעיל מה שכתבנו סס).
 פע"ב) סי' ס"ז סק"ד – מה שהבנו שמחמת זה לא ראה להתפלל קודם מ"ה (ולכה"פ מ') רגעים אחר השקיעה, ולא הי' ניחא לי' שיתפלל קודם לזה ויחזור ויקרא ק"ש אחר מעריב.

פע"ג) עס – והי' מספר שהגר"ח בריסקער זצ"ל לא ראה להתפלל מעריב בצבת קודם ק"ש (כגון שהציבור ראו להתפלל מעריב מוקדם וכחאי שעה אחרי שקיעה, כמדומה) והוא ימתין עד שהם מתחילין שמו"ע והוא יתחיל עמהם, (ואח"כ יקרא ק"ש עם צרכותי'), לכיון שיש לך שיואל מצות קידוש היום בתפילת צבת (ע' במ"א ובמ"ב סי' רע"א) לא יהא תדיר קודם (דהא ק"ש תדיר וקידוש אינו תדיר ותדיר קודם), ודו"ק. וכן הוא (מו"ר זצ"ל) הי' נזהר בזה. וכמדומה שהחזו"א כן התפלל עמהם תפילת לחש, ואח"כ קרא ק"ש ואפשר תלוי עד כמה חמור הדיון תדיר קודם, דכבר הבאנו שמו"ר זצ"ל סיפר מהגר"ר וועלוויט טעטעטיק זצ"ל ששמע מהבריסקער רב זצ"ל שיש לו קבלה ומקורו מהשאגת ארי' שתדיר ואינו תדיר מעבב דיעבד (וכל השאלות מכמה גמרות כריך ליישב, ואכ"מ), ומובן זהירות הגר"ח בריסקער זצ"ל, וגם הנהגות החזו"א זצ"ל דלא הי' לו הקבלה הג"ל. ואולי תלוי בעד כמה לחשוש שיואל קידוש בתפילת ליל צבת, או ס"ל החזו"א שאפשר לכוון לא ללאת קידוש, משא"כ הגר"ח בריסקער לא ראה לסמוך על זה, ועוד חזון למועד.

פע"ד) סי' ס"ט – זכור לנו שלא הי' ס"ל פלל לעשות מה שיש שקורין תפילה קרה (או חזי) קדושה (שהש"ץ יתחיל שמו"ע ואומר קדושה, ואחרי שהגיע להג"ל הקדוש כולם מתחילין שמו"ע, ע' בפנים), וזכור לנו שאמר שאם הי' במנין כזה כריך אח"כ לילך ולשמוע חזרת הש"ץ, וי"ל.
 פע"ה) סי' ע"ה ס"ב – כבר כתבנו שסיפר מו"ר זצ"ל מעשה בהבדלה שהי' אצל הבריסקער רב זצ"ל שפעם כשהי' אשה אכלו (היתה ש"צ) שהלכה עם פ"ג, הרב סיבב את עצמו שלא יהא נגדה או מזידה. והי' למו"ר אדדים בהבנת המעשה כמדומה.

פע"ו) סי' ע"ה סקי"ז – כבר הבאנו שסיפר מעשה שהי' אצל הרה"ג ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל כשמסר להם שיעור, והי' סמוך לגן צנות ונשמע קולות מהגן באמלע שמו"ע (שהתפללו אחרי השיעור) והלך הגר"ח זצ"ל לארון ספרים באמלע תפילתו, והוא ספר ועיין והחזירו, וחזר לשמו"ע, ולא ידעו מה הי' השאלה ומה הי' התשובה שמלא הגר"ח זצ"ל. ואולי יש חיזה היתר אם הקולות מעורבות, ועוד כ"ע אם אפשר לומר לכיון דתרי קלי לא משתמע (עי' רש"י מגילה כ"א. ד"ה ובלבד, ע"ש, ומפורש בר"ה כ"ז), וז"ע שמו"ר זצ"ל לא האיע הסבר מעצמו.

המשך הליכות והלכות ממו"ר הרה"ג ר' מענדיל שניאור זלמן ז"ר שלמה כבי אטיק זצ"ל

[על סדר השו"ע עם כל הפחד והחרדה בעיני פסק הלכה כמבואר בעבר] – שנה ב' –

וזאת למודעה שזכינו לקונטרס שלם הכולל כל מה שכתבנו בקונטרסים אלו (משנה ראשונה) הכל בקונטרס א' הנקרא אמת

ואמונה, הכל מסודר לפי ענינים, הרואה להשיגו ע' סוף הקונטרס הדרך לזה]

תהנג) סי' רמ"ב – פעם שאלנו את פי מו"ר זצ"ל בענין לקנות דבר פלוני לשבת ומה שזכור לנו ענה – געלט שפילט נישט קיין ראלער ביי די רבש"ע! (אין בכסף שום הגבלות אלא הבורא עולם). וע' בסק"ד כאן.

תהנד) סי' רמ"ב סק"א – הבנו פעם שאע"פ שביום ראשון סבל מהמאכלים של צבת לא נמנע מאכילתם (אלא הי' קם מוקדם ביום ראשון, כך הבנו, וט"ב).

תהנה) סי' רמ"ב צבה"ל ד"ה והוא מכבוד צבת – אצל מו"ר זצ"ל היו אופין חלות לשבת כל צבת.

תהנו) סי' רמ"ב בשעה"כ י"ב – שאלנו את פי מו"ר זצ"ל פי התיבות – ונראה להכל לפי הענין, ואמר שהי' אפשר לומר שהכל לפי דרגת הבטחון שלו, אבל הוסיף שלא נראה שזה פשוטע פשט, ולא הרחיב יותר.

הגישו מטבעות שיש בהם פרטות חמורה – פרטים 02-6500176 (בערב)
לקבלת התשובות במאקס וכו' בתגם יש להודיע במאקס 02-5434660 (אפשר בכל שעות היום והלילה). והכל בל"ג מצידו.
או טל 02-6500176. וכן לקבל חל' שבת מתוך שו"ת שער מציון
נפתח כולל בבית ישראל עבור בני עלי"י, לומדים בצוותא מוסר קודם התפילות - מנחה בשעה 1:30, מעריב בשעה 8:40. מתפללים במתיבות כהלכה, הרובה להשתתף להודיע בטל. 02-6500176. [חבורה בדיני שבת לפני מעריב (ושכב"צ בסכום גדול לכל קבועים)].
פירסמו שיש בית מדרש להשכיר, נאה ומרווח עבור כשלישים איש, (עם ארון הקודש, ספרים, שולחנות וכו') נמצא סמוך ליישוב מיר הק, בשכירות להלך של היום או כולו או לשבתות, (מחיר מצויין), אמרו שלקבל עוד פרטים אפשר בטל. 02-6500176
ולבת"ד הנ"ל צריך פרובת, אפי' משומש, בשיעור מטר רוחב על מטר וחצי גובה – נא להודיע להנ"ל. תוכו לפחות.
למטא שיעורים מוטל משק משה קקול הלשון – טל. 0733718261, ולמחור (והענין)

מיועד (אבל לא מיוחד) ללמוד אצל השולחן עם כ"ב הלי' תשעה באב מספר משנה ברורה סי' תקמ"ט-תקנ"ב

ע' בסוף החשובה הדרך הנכונה ברחיצה בערב שבת חזון

המצויין ○ היינו שיש נפ"מ לענין ט"ב שחל בשבת המצויין ✓ היינו שיש נפ"מ לענין כשחל ביום ה' הוספות כ"כ ככתב רס"י הן

תקמ"ט (ד' תעניתים)

- א. למה מתענין הארבע תעניתים?
- ב. האם אנחנו [הדלים] ראויין להתפלל עבור בנין הבית?
- ב. מה אירע בט"ב?
- ג. מה אירע ב"ז בתמוז?
- ד. איזה גרוע יותר - גלות בין אומות העולם או בין פושעי עמנו?
- ה. **תק"נ (ההבדל בין שאר התעניתים לט"ב)**
- א. כשאר צומות האם צריך להתחיל מבעו"י?
- ב. מה דין רחיצה ליל י"ז בתמוז?
- ג. ובענין תספורת כליל י"ז?
- ד. והתונה ליל י"ז בתמוז כשהחופה מבעו"י?
- ה. האם עוברות חייבות להתענות בט"ב? ב. ובג' צומות?
- ו. וחולה שאין בו סכנה בג' תעניות?
- ז. מה הדין בקטנים לפני בר-מצוה להתענות?

תקנ"א (שבע שחל בו ט"ב ונמ"ז בתמוז לרמ"א לכמה דינים)

- ו. מה פ"י ממצעין בשמחה?
- ז. שבת חזון - מה הדין בבגדי שבת למנהגינו?
- ח. ממתי בערב שבת מותר ללבשן?
- ט. עד מתי אפשר לישאר בהם אחר שבת?
- י. האם מותר ללבוש כובע של שבת ברי"ח אב כמו [שחייב] בשאר ראשי חרשים (ע' מעשה רב)?
- יא. מה פ"י כתונת?
- יב. פוזמקאות*?
- יג. מה הדין לקנות ספרים מר"ח עד התענית?
- יד. ולתת דורון לחבירו (כגון אצל בר מצוה)?
- יז. מה הדין לעשות תנאים בט' ימים?
- יח. ולעשות סעודת פרידה מ"ז בתמוז עד ט"ב למי שנוסע או?
- יט. להתחיל המאשין כביסה* בשקיעה (סמוך לו) אור לר"ח אב ויגמר בלילה?
- כ. האם מותר לתת בגדים לכובס ר"ח אב?
- כא. ג. י' אב (בשאר שנים)?
- כב. ואם י' אב חל בע"ש? (וכשנת תשפ"ג, תשפ"ו וכו')

משיח יבוא הרבה קודם לזה וישמח ישראל] ונדהח (ומתענין י' אב) מה הדין במוצאי תענית?

- א. ולהציע סדין מכובס על המטה בתשעה ימים מה דינו?
- ב. האם מותר לעשות ספאנדשע [רחיצת הרצפה] בט' ימים?
- ג. מה הדין בנטילת צפונים מר"ח עד התענית?
- ד. ולחתוך רצועות העור סביבות הצפרנים שנפרדו במקצת?
- ה. מה הדין להשתמש באלונטיה (האנטאך) מכובס מר"ח אב עד התענית?
- ו. ולהשתמש בו לנגב עצמו אחר רחיצת פניו ורגליו ערב שבת חזון [או ראשו למקלין או גופו להרגילין לטבול כל ע"ש]?
- ז. זערויעט של בד' אצל השולחן בט' ימים?
- ח. להשתמש בנייר רך לנגב הידים וכו'?
- ט. להשתמש במאשין שגמז אויר חס' לנגב ידיו?
- י. האם צריך להכין (קודם התשעה ימים) בגדים שלובש סמוך לבשר או רק חלוק (העמד) ומכנסיים?
- יא. כמה זמן יש ללבוש הבגד עד שנוקא משומש?
- יב. מי ששכח להכין - מה עליו לעשות?
- יג. לגהץ חלוק (העמד) לכבוד שבת - מה דינו?
- יד. לכבס (במים לבד) בגד שנתלכלך - מה דינו?
- טו. נשפך קצת מרק על מעיל של שמואל בבי' אב ואין לו מעיל אחר - האם מותר לכבסו?

- כ. א. מה הדין בענין להציע מפות לבנות על השולחן לכבוד שבת? ב. ועל המטות?

א. מאשין כביסה - washing machine; ב. רצועות של עור - pieces of skin around the fingernail; ג. האנטאך - towel; ד. זערויעט - cloth napkins; ה. נייר רך (המיוחד לזה) paper towel or napkins; ו. מפור אויר חם - hand drying machine; ז. העמד - shirt; ח. פוזמקאות - socks. שמתמשים בבית לבד) א. פאנטאפל (נעלים רכים - slippers, ב. טענים - sneakers, pumps; ג. ירף - soap; ד. נגד ריח הזיעה - deodorant; ה. שמן מפני - oily skin.

תשובות בקצרה היוצא מדברינו (ע' בתשובות בארוכה [בפרט כשנמצא ר"ת ע"ב היינו ע' בתשובות, להשיג ע' לעיל]): א. א. לעורר לבבות, וע"ב; ב. ב. כן, וע"ב; ג. א. חורבן הבית, גזירה במדבר, ביתר נלכדה, חרשו בהיכל; ב. לוחות נשתברו, התמיד בטל, הובקעה העיר, שרפו התורה, הועמד צלם בהיכל; ג. ע"ב דמשמע האחרון גרוע. ג. א. לא, וע"ב בענין בעל נפש; ב. ע"ב; ג. משמע דאסור, וע"ב. ד. א. כן אבל ע"ב; ב. אין מחויבות, וע"ב לענין המנהג. ה. אינם מחויבים. ו. אין שמחים כלל. ז. א. נהגו כשאר שבתות, וע"ב; ג. ד. צ"ל. ח. א. בגד סמוך לבשר - אוטטער העמד; ב. בגד על ק הרגל - זאקן. ט. א. צ"ל. י. א. בלי סעודה משמע דמותר; ב. משמע דאסור, וע"ב. י"א. א. יש לעיין, ע"ב אריכות נועם על לעולם יקדים אדם לדבר מצוה, והבן; ב. לא; ג. ע"ב, וצ"ע. ד. צ"ל וע"ב ואפשר דמשמע דמותר לצורך שבת מיד בערב; ה. משמע דמותר בערב מיד. י"ב. א. למחבר מותר עד שבע שחל בו, לרמ"א אסור; ב. לכבוד שבת יש להקל. י"ג. א. שבע שחל בו - מותר לצורך מצוה, אבל ע"ב; ב. נראה דמותר תמיד. י"ד. א. כמו תשובה (י"ב); ב. ע"ב. י"ה. א. ע' תשובה (י"ב); ב. צ"ע. ג. משמע דאסור, וצ"ע. ט"ו. א. משמע דיש להכין הכל, ע"ב; ב. נראה דעד דלא מורגש החידוש; ג. א. להחליף בשבת כמה פעמים או לתת לגוי ללבוש, וע"ב. י"ז. א. אין לו אחר משמע דמותר. י"ח. משמע דמותר דוקא בגדים שלובש סמוך לבשר, ע"ב. י"ט. משמע דמותר.

כ. א. מותר; ב. אסור, וע"ב. כ"א. א. דיתחייב לברך שהחיינו; ב. נראה דמותר, וע"ב; ג. ע"ב. כ"ב. א. מח', אסור, וע"ב; ב. אסור, וע"ב. כ"ג. א. א. ב. ג. משמע דמותר. כ"ה. א. אסור דיש למעט במשא ומתן, וע"ב דבר נפלא; ב. צע"ג. כ"ו. מח', וצ"ע. כ"ז. א. אסור, וע"ב. כ"ח. א. א. אסור דיש למעט במשא ומתן, וע"ב דבר נפלא; ב. צע"ג. כ"ט. א. אסור, וע"ב; ג. מותר בשל מצוה, וע"ב; ד. צ"ע. ל. א. להשאיר ההבדלה, וע"ב; ב. ע"ב דלפעמים מותר לשנות הכוס. ל"א. המסייעים וע"ב. ל"ב. א. ע"ב דמשמע דאסור. ב. צ"ע. ל"ג. א. עגמת נפש (של ההורים), ע"ב דבר נפלא; ב. לל תלוי בצורך בראיותו. ל"ד. א. לפעמים מותר ע"ב; ב. שרייתו זהו כיבוס, וע"ב. ל"ה. א. אסור; ב. משמע דאסור, וע"ב; ג. ע"ב; ד. אסור; ה. אסור; ו. לפעמים מותר, וע"ב; ז. מותר לצורך השבוע, ח. אסור; ט. אסור; י. לפעמים מותר, ע"ב; יא. א. אסור; יב. א. אסור; יג. צע"ג, ע"ב; יד. נראה דאסור, וצ"ע. טו. לא, א. ע"ב לזיהור בזה. ל"ו. א. יש מקילין בשבת (בימי החול אין כדאי לברך שהגיע לזמן זה); ב. נראה דסכנה שהיא תחמיר על עצמה, ע"ב. ל"ז. א. משמע דמותר, וע"ב; ב. נראה דאסור משום היסח הדעת, וצ"ע. ל"ח. מותר, ע"ב. ל"ט. חצי שעה, ועליו להתבונן... מ. א. שיחה סעודת מפסקת סעודת קבע ולא עראי, וצ"ע על הנוהגים להיפך, ע"ב; ב. ע"ב; ג. משמע דנחשב כתבשיל אחד, ע"ב. ד. מאכל אבילים; ה. משמע דטוב לעשות ואין חיוב; ו. משמע בלא ביצה, ע"ב; ז. שיר המעלות, כ"ג, וע"ב.

לא' כך ולהשני שאיסור גמור הוא ועוד לעוד, אלא פשוט שכשאמר היתר הי, חלף – וזקא במים קרים, ועוד לידע לאלל הוא יא גדר חולה, וכדו' ולכן היתר אכל לא שאמר היתר לכל קהל ד' (אפי' אם ישתמש רק מים קרים) ולכן אין ללמוד שום היתר מכאן, כן בירכנו בירור מלא, ודו"ק ותשכחו! ועוד יש לחשוב כאן משום הולך כסיל, והבן, דהא אפי' אם יש איזה מימרא – האם יתפוס רק כאן, ולא האיסור גמור של כל משופ או איסור גמור לגלח זקנו, או איסור גמור שאשתו תלך עם פאה נכרית של היום, או ההנהגה שפואותיו יהיו לפני אזניו וכו' וכו' – ופלא הוא שחרדים לדבר ד' יכולים להיות כ"כ קרוב, אלא כף זכות שלא מתבוננים בעמקות, וצע"ג. עוד הערה נכונה – דכולם ראו שכשהי' ספק שיחלה מהמחלה (בניסן וכו' תש"פ) והי' חשש (רחוק) ששבילה במקוה יגרם חולי, הרבה נמנעו כלי – ק"ו בכל הנ"ל, דיותר מחשש רחוק הוא אלא סכנה ממש, ואין אנו מבקשים אלא לברר הענין מחדש, ולהיות מוכן לשמוע ולעלות! ודו"ק.

שאר התשובות וכו' אפשר לקבל מהמוצי"ל ע' לעיל

א' מחשבוני כולל מ"מ הי"ו מסר לנו מחברותא של א' מגדולי הדור שליט"א כמה פרפראות דחכמה – כגון

(א) צפי' המילות הפשוט יא הרבה טעויות, בק"ש צפרשת והי' אם שמוע, לאהבה את ד' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשם ובכספרי (עקב) איזוהי עבודה שכלב זו הפילה (והביאה רש"י סס), בפשיטות משמע דכלב לבבכם ובכל נפשכם קאי רק אלעבדו אכל מטעמי המקרא שיא הפסק אחר ולעבדו (שטעמו זקף קטן) מבואר דקאי גם לאהבה את אלקיכם וכן מהספרי (והביאה ג"כ רש"י בחומש) שהקשה למה נשנה כאן בכל לבבכם ובכל נפשכם והלא כבר הזהיר צפרשת ראשונה ואהבה את ה"א בכל לבבך ובכל נפשך. גם בהלל ושהלל השלם דינו כה"ש שומר פתאים ד' לזותי ולי יהושיע, בחיבת פתאים החיריק תחת הי' ולא תחת הא', ותיבת לזותי כריך לומר מלרע. כן בצרכי נפשי, מבין עפאים יתנו קול, בחיבת עפאים ג"כ החיריק תחת הי' ולא תחת הא'. בשמו"ע בצרכת מודים נודה לך ונספר תהלתך על חיינו וכו' ועל נפלאותיך וטובותיך שכל עת ערב ובוקר ומהריים, תיבות ערב ובוקר ולהריים אזלי אגודה לך ונספר תהלתך דנפלאותיך וטובותיך כבר אמרנו שהם בכל עת דהיינו כסדר כל רגע ורגע. בתכנת שבת במוסף של שבת, סידורי נסכי' – י"מ לאזיל אלחם הפנים, וכלו' סידורי קשותי הנקראים צפרשת במדבר (שביעי) קשות הנסך. בצרכת החודש, ותתן לנו חיים ארוכים – י"א לשון בריאות כלשון הכתוב ירמי' ל' י"ז כי אעלה ארכה לך שפירוש רפואה.

ב) בשו"ת הרשב"א ח"א סי' י"ח ושאנינו לרשב"א רק לר"י אבן פלאט שהשיב לר"א אב"ד ומה דאי' שם רבי אברהם ב"ר דוד הוא ט"ס בניהון למה יא מנזות שאין מברכין עליהן, דעת הרשב"א בזה מבוארת בס' הפרדס לר' אשר הלמיר ר' יהודה בן הרשב"א (שי"ל ע"י הרב בלוי ניו יורק תשל"מ) בסוף הלכ' ברכת הפילין (עמ' ק"ג) דכל אותם כללים דכייילין על איזה מנזות חייב לבדק ועל איזה פטור כולם הם אבני תהו על אבני בהו אלא באותה מנזת שידענו בבירור שתיקנו חז"ל מברכין, ועל שלא תיקנו, לא מברכין.

ג) בר' עקיבא – כל ימי הייתי מלטרע מתי יבא לידי מקרא זה ואקיימו, פי' ר' ליב חסמון ז"ל ל' קיום שטרות שהוא להוכיח שהשטר אמיחי, כן כאן כל ימי עבדתי ע"ע לאהוב הבורא יתברך בכל לב נפשי ומאודי, והלטרעתי מתי יבא לידי אעשה בפועל ואוכיח (בעלמני) ואוכיח (לאחרים) שאכן הללחתי בעבודתי.

ד) מהקולקע'ר שאין דבר שלם, כלב שבור, ואין דבר עקום כווארט ישר.

בענין הפילה על בית המקדש ושנאל מהגלות המר ע' במס"י פי"ט דברים נוראים לחזק כל בר לבב לדעת שהכל תהי' בנו – בתפילה שכלך ובעלם ענין חשיבות הפילות שלנו ע' באור זרוע שכתב שהוא שמע מפי ר' יהודה החסיד מעשה נורא על גדול א' מובהק לרבים שהי' גוער באלו שמתפללים במתינות שהי' צדעתו למהר ללימוד (במקום הנהגתם להתפלל כמונה מעות וכלאיתא צבה"ט סי' נ"א, ובמ"ב סה"כ סס) ונענש על ככה באותו עולם, (א"ה – משמע בעולם האמת! ועוד פחד פחדים הוא), ע"ש (מובא בהקדמה לסידור הנפלא הסידור המפורש בעמ' 108, ע"ש עוד דברים נפלאים, אשרינו).

הואיל שכמה התלוננו שכיון שרנונס להגיע לדרגה עליונה של אין עשיר כמותו, ונמנעים מכך כיון שאינו מצינים אידיש (או ר"ל ענגוליס) ויא כמה תיבות ברשימה שלא כללנו הלשון הקודש (או חול, והמבין יבין) של תיבה זו או זה – נביא כאן אלו:

(א) וויטרינא – מקום שיא באיזה ארונות ספרים וכו' שמלא מראות ושמים שם כלי כסף וכדומה (והגרחה"ק ז"ל שאל א' מנכדיו שנהג כנ"ל – מה כל אלע שמאלנע'ם וכלים של מה בכך, כשתקבל ש"ס תשים אותו שם! וכן נהג מו"ר ז"ל כשא' קנה לו ארון כזה).

(ב) לוטרא – מה שיא שקורין נברשת.

(ג) האמפוטער – מה שיא שקורין מח-שב.

(ד) הנאפע – מה שיא שקורין ספה.

(ה) האווע – יא אומרים קפה.

(ו) מורה שעות (לשון המ"ב) – מה שיא שקורין שעון.

יא שהגיעו להוסיף להרשימה –

(א) מי שאינו אוכל המאכל שיא עיפה למטה ועליו טאמאט'ס מרוסקים וגבינה קשה, ועושים את זה בעיגול (וכמו מאכל עבור אכלים פעגוליס הם, כן טוענים אחרים).

(ב) מי שאינו רוצה לנסוע לחו"ל כלל.

(ג) מי שאינו הונה לאטו (גורל).

(ד) מי שאינו שומע שום קווי ניזי (מה שקורין חלשות).

(ה) מי שאינו קורא דפי פירסוס.

(ו) מי שאינו הוליא הון על כביסה (ומלמאס צלדקה).

(ז) מי שחג יום שצא לעולם כשיגיע לשבעים שנה (כמעשה עם הח"ח ז"ל) או בגבורות שמונים שנה (כמו שאומרים על האבן האזל ז"ל) ולא קודם לזה (דמה לנו עם מנהג הגויים?! וידוע שיום זה יום של תשובה ומעשים טובים ולא סעודות מרעים! והרבה עורכים יום כוס, ומחפשים לקבל קבלות, ודו"ק, אין עשיר כמותו שמראה שדבוק בד' ובמלותיו!)

(ח) מי שמלמד זכות על כל אלו שנתפסים בכל או חלק של רשימה זו.

ומחכים להערות. [זוקפים הרבה לזכות לא' מחשובי בני ישיבת מיר הק' – הבה"ח ביותר י"ו נ"י שהציע להוסיף וכו', ועוד (ויותר) על

שהביא פי' הרד"ק שמפרש על תהילים קט"ו י"א כמו שרצינו לפרש בתיבות יודעי שמך בברכת התורה! וב"ש! ואשרי חלקו, וברכותינו שיחולו על ראשו כל הברכות הכתובות בתורה לו ולכל משפחתו החשובה! ובשורות טובות בקרוב ממש, אמן סלה].

יש אומרים שעומדים לחדש קנס גדול לכל אטו שמצפצף מיד כשהאטו שלפניו עוצר לזמן קצת שידוע שזה (הרעש) מפריע לכל הסביבה מאד! [והאמת היא האם נגמר כל הסבלנות שלנו כבר??? איפה הגעדולט שהקב"ה נטע בלבינו???].